

Dostęp do nauki w języku ojczystym

Deklaracja dotycząca nauczania w języku polskim podpisana

Polska i Ukraina podpisały deklarację, która jest potwierdzeniem umów dwustronnych i międzynarodowych gwarantujących mniejszości polskiej na Ukrainie prawo do nauczania w języku ojczystym – poinformowała minister edukacji narodowej Anna Zalewska.

Jak powiedziała minister, przyjęta 5 września przez Radę Najwyższą Ukrainy nowa ustawa „O edukacji” wywołała zaniepokojenie, czy przyjęte w niej zapisy gwarantują polskiej mniejszości na Ukrainie naukę języka polskiego i w języku polskim. Dlatego strona polska rozpoczęła rozmowy na ten temat ze stroną ukraińską.

Anna Zalewska przypomniała, że w ubiegłym tygodniu w Kijowie rozmawiała ze swoją ukraińską odpowiedniczką minister oświaty i nauki Lilią Hrynewycz. Po tym spotkaniu szefowe resortów edukacji obu państw oświadczyły, że Polska i Ukraina podpiszą deklarację, która będzie potwierdzeniem umów dwustronnych i międzynarodowych gwarantujących mniejszościom narodowym na Ukrainie prawo do nauczania w języku ojczystym.

Ciąg dalszy na str. 2

Wizyta wicepremiera i ministra kultury RP Piotra GLIŃSKIEGO na Ukrainę

Ministrowie kultury Polski i Ukrainy Piotr Gliński i Jewhen Nyszczyk oddali hołd ofiarom totalitaryzmu spoczywającym w Bykowni (Patrz str. 3)

Polskie akcenty w stołecznej bibliotece

Piękny Jubileusz Kijowskiej Biblioteki Publicznej noszącej imię polskiego wieszczka

26 października br w Kijowie w uroczystej atmosferze obchodzone 65. rocznicę założenia stołecznej biblioteki noszącej dziś imię Adama Mickiewicza.

W ten świąteczny dzień Biblioteka spotkała swoich gości tradycyjnym chlebem i solą i ciekawym patriotycznym programem artystycznym, w którym znalazły się zarówno ukraińskie jak i polskie, ludowe i współczesne utwory poetyckie, instrumentalne i wokalne.

Ciąg dalszy na str. 5

Program TVP Polonia udostępnia na stronie internetowej <http://poloniawskole.tvp.pl/> specjalne programy edukacyjne pomocne w nauczaniu j. polskiego oraz wiedzy o Polsce. Zachęcamy do zapoznania się ze stroną, wykorzystania dostępnych na niej materiałów i narzędzi dydaktycznych podczas zajęć w szkołach sobotnich, a także do szerokiego rozpowszechniania informacji o niej.

Pamiętnik redaktora

„Na parę lat przed wojną przybył do Kijowa z wizytą car Mikołaj. Z natury rzeczy wizytę tę ignorowaliśmy na łamach „Dziennika Kijowskiego” jak tylko było można. Między innymi uroczystościami miało się odbyć w słynnej operze kijowskiej gala przedstawienie. Zaproszenie do loży dziennikarskiej otrzymał również „Dziennik”.

„Wiesz co - rzekł do mnie red. Zieliński - wybierz się jednak na tą galówkę A nuż coś się stanie”.

No, i stało się. Loża dziennikarska znajdowała się na pierwszym piętrze na wprost loży carskiej w tzw. benoir'rze. Z mego miejsca mogłem dokładnie obserwować szarego i bezbarwnego człowieka, raczej typowego oficera piechoty rosyjskiej w epoletach pułkownikowskich, tym tylko różniących się od innych, że miały na sobie „wenzle” ojca Mikołaja, Aleksandra III. Car siedział w otoczeniu trzech miłych i dystyngowanych panienek. Caryca i czwarta z córek były nieobecne.

Wystawiano operę Rimskiego-Korsakowa „Car Saltan”. Po pierwszym akcie wyszedłem z loży, kierując się do foyer, kiedy raptem usłyszałem dwa dźwięki, do złudzenia podobne do wylatujących korków szampa. W pierwszej chwili nie zwróciłem na to żadnej uwagi, ale oto raptem z jednej z łóż wypadła jakaś otyła babina i jęła krzyżeć przeraźliwym głosem: скажите мне, что это не еро! (powiedźcie mi, że to nie jego) – mając widocznie na myśli cara.

Niezwłocznie wróciłem do loży, skąd ujrzałem widok następujący: loża carska była pusta. W jednym z foteli pierwszego rzędu parteru zwiśla bezwładnie olbrzymia postać pierwszego ministra Piotra Arkadjewicza Stołypina...

***

Przytoczony powyżej tekst pochodzi z pamiętnika jednego z pierwszych redaktorów „Dziennika Kijowskiego” - gazety wydawanej w pierwszych latach ubiegłego stulecia - Wacława T. Dobrzyńskiego. Jego wnuk, mieszkający obecnie w Anglii, zawiątał niedawno do naszej redakcji i udostępnił nam ten niezwykły opis ówczesnych wydarzeń i atmosfery, w której prosperowało wówczas to pismo. Wierząc, że zaciekaWi to również naszych Czytelników rozpoczynamy druk fragmentów tego niecodziennego źródła.

Patrz str. 7

Декларация dotycząca nauczania w języku polskim podpisana

**Dostęp do nauki
w języku ojczystym**

Ciąg dalszy ze str. 1

Chodzi o postanowienia Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy, sporządzonego w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., zapisy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Kijowie dnia 20 maja 1997 r. oraz Porozumienia między Ministrem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Oświaty i Nauki

Ukrainy o współpracy w dziedzinie oświaty, podpisanego w Kijowie dnia 19 stycznia 2015 r.

25 października doszło do ostatecznego podpisania „Deklaracji w sprawie zapewnienia osobom należącym do mniejszości narodowych (polskiej mniejszości narodowej na Ukrainie oraz ukraińskiej mniejszości narodowej w RP) prawa do nauki języka ojczystego oraz w języku ojczystym”. Oznacza to, że nauka języka polskiego i nauka w języku polskim będą się odbywały w szkołach polskich na Ukrainie bez zmian.

W deklaracji strony potwierdzają gwarancje zapewniające osobom należącym do

polskiej mniejszości narodowej zamieszkałym na terytorium Ukrainy, oraz osobom należącym do ukraińskiej mniejszości narodowej zamieszkałym na terytorium Polski, warunki do nauki w języku ojczystym oraz nauki tego języka, zgodnie z zapisami przewidzianymi w wymienionych w preambule umowach dwustronnych.

„W szczególności Strony zapewniają tym osobom dostęp do nauki w języku ojczystym i nauki tego języka w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich w ramach państwowych systemów oświatowych Polski i Ukrainy” - czytamy w deklaracji.

Zapisano w niej także, że „strona ukraińska potwierdza,

że Ustawa Ukrainy „O edukacji” zapewnia mniejszości polskiej w Ukrainie warunki do nauki języka ojczystego oraz nauki w języku ojczystym w systemie oświaty Ukrainy, równoległe z nauką w języku państwowym”. Strony potwierdzają także konieczność nauczania języka państwowego w szkole.

W deklaracji znalazły się również wzajemne zapewnienia. Zgodnie z nimi strona ukraińska ma przeprowadzić konsultacje z polską mniejszością narodową w Ukrainie, a także ze stroną polską, w zakresie regulacji dotyczących nauczania języka ojczystego i w języku ojczystym polskiej mniejszości w Ukrainie. Strona polska potwierdza zaś „gotowość do

dzielenia się ze stroną ukraińską doświadczeniami i przykładami dobrych praktyk w zakresie funkcjonowania oświaty mniejszości narodowych w Polsce na rzecz szczegółowego uregulowania w odpowiednich aktach nauczania języka ojczystego i w języku ojczystym polskiej mniejszości w Ukrainie”.

Nowa ustawa ukraińska oświatowa mówi, że mniejszości narodowe na Ukrainie mają zagwarantowane prawo do nauczania w językach ojczystych w przedszkolach państwowych i klasach początkowych. Na późniejszym etapie głównym językiem wykładowym ma być jednak ukraiński.

PAP

Про питання мови в Законі «Про освіту»

26 жовтня 2017 року у Дзеркальній залі Львівського національного університету імені Івана Франка відбувся круглий стіл «Питання мови в Законі України «Про освіту». Участь у заході, зокрема, взяли міністр освіти і науки України Лілія Гриневич, Ректор Львівського університету, професор Володимир Мельник, представники польської меншини та шкіл з польською мовою навчання.

Під час заходу Ректор Університету Володимир Мельник відзначив, що основним завданням, яке зараз постало перед освітнім і науковим середовищем України, є переведення питання Закону «Про мову» з площини політичних спекуляцій у простір освітянських і методологічних дискусій.

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич в контексті імплементації 7 статті нового Закону України «Про освіту» зазначила, що основна мета «мовної статті» полягає в тому, щоб навчити вільно володіти державною мовою всіх українських дітей.

«Міфи про те, що через цю статтю будуть закриті школи з мовами національних меншин, що дітям не дозволять навчатися мовами національних меншин... усе це є неправдою. А тому для нас важливий безпосередній діалог з усіма представниками національних меншин для, аби пояснити, що усі наші міжнародні зобов'язання будуть збережені і ми повністю дотримуємось прав національних меншин», -

Ми не прагнемо асиміляції

наголосила Лілія Гриневич. За словами міністра освіти і науки України, вільне володіння державною мовою піде на користь самим учням, адже це дозволить їм здобувати вищу освіту й успішно будувати свою кар'єру в Україні.

«Ми не прагнемо асиміляції. Ми цінуємо самобутність, право кожного розмовляти материнською мовою і мати можливість для самореалізації за допомогою рідної мови. Це частина національної ідентичності кожної людини. Тому ми проти асиміляції,

«Ми готові до обговорення імплементації статті 7 Закону «Про освіту», віддали її на експертизу Венеційській комісії, але є межа, якою ми не поступимося - ми маємо навчити дітей вільно володіти українською, і це не може бути лімітовано жодними порадами», - наголосила Лілія Гриневич.

Також міністр зазначила, що «мовна стаття» Закону «Про освіту» є дуже загальною та потребує більшої деталізації в подальших документах.

«Наприклад, питання вик-

столу наголосили, що у процесі імплементації потрібно враховувати специфіку кожної школи, або ж має існувати законодавчий коридор, який давав би можливість врахувати цю специфіку.

«У нашій школі навчаються представники дуже різних національностей - українці, корейці, австрійці, поляки та інші. У нас навчаються українською, польською та російською. І всі наші діти на високому рівні володіють щонайменше трьома мовами. Для нас важливо

але ми за інтеграцію. Саме інтеграція задля спільного успішного подальшого розвитку кожного громадянина є вкрай важливою для України», - наголосила Лілія Гриневич.

Водночас міністр освіти і науки України зазначила, що автори закону й органи державної влади залишаються відкритими для подальших обговорень й очікують висновків Венеційської комісії, на розгляді якої перебуває Закон України «Про освіту».

ликає слово «може» у 4 пункті статті закону, яка дає право вивчати предмети рідною мовою, якщо вона належить до мов ЄС. Може - це не гарантія. Така думка лунає. Однак потрібно розуміти, що ці норми виписані для усього спектру освіти - від дошкільної до вищої. В університетах - може, у шкільній - певні гарантії будуть виписані в Законі «Про загальну середню освіту», - пояснила міністр.

Представники польських шкіл під час засідання круглого

мати свободу для вивчення предметів різними мовами», - підкреслила директор школи № 3 в Івано-Франківську Світлана Долгова.

Інші представники шкіл з польською мовою навчання також зазначили, що під час вивчення української необхідно враховувати особливості кожної меншини.

Лілія Гриневич наголосила, що МОН зараз активно працює над новими програмами і підручниками української мови.

Вона закликала представників шкіл-практиків, які сьогодні навчають дітей, долучитися до цього процесу.

Як зазначає Міністерство освіти і науки, в Україні навчається близько 400 тисяч дітей національних меншин у 735 навчальних закладах. У 2016/2017 навчальному році функціонувало 2 дошкільні навчальні заклади з вихованням польською мовою. Загалом польською мовою у дитсадках виховуються 137 дітей. Натомість у загальноосвітніх навчальних закладах польською навчається 1 тис. 785 учнів, вивчають польську мову як предмет - 45 тис. 964 учні, у тому числі, як другу - 27 тис. 636 учнів.

У Івано-Франківській, Львівській, Хмельницькій областях функціонують 5 загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою, 1 загальноосвітній навчальний заклад з навчанням польською та українською мовами, 1 загальноосвітній навчальний заклад з навчанням польською та російською мовами.

Додамо, що Закон «Про освіту» набув чинності 28 вересня 2017 року. Згідно зі статтею 7 Закону, починаючи з 1 вересня 2018 року дошкільну та початкову освіту діти можуть отримувати мовою нацменшини, при цьому паралельно вивчаючи державну мову. З 5-го класу діти будуть починати вчитися державною мовою, а мову національної меншини вивчати як окрему дисципліну. Якщо мова нацменшини належить до мов Європейського Союзу, то нею можливе викладання однієї або декількох дисциплін.

Прес-центр Львівського національного університету

**W hołdzie ofiarom
totalitaryzmu**

W dniach 22–23 października wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego RP prof. Piotr GLIŃSKI przebywał z wizytą na Ukrainie.

Wicepremier rozpoczął wizytę od złożenia wieńca z kłosa pod Pomnikiem Ofiar Wielkiego Głodu 1932-1933 w Kijowie i odwiedzenia muzeum ofiar Wielkiego Głodu a także Twierdzy Kijowskiej Skośna Kaponiera, w której znajduje się Izba Pamięci Powstania Styczniowego. Przed Krzyżem Niebiańskiej Sotni, upamiętniającym protesty na Majdanie Niepodległości, wicepremier złożył kwiaty. Ważnym punktem wizyty były uroczystości na Polskim Cmentarzu Wojennym w Bykowni ku czci Polaków zamordowanych z rozkazu Stalina w Kijowie w 1940 roku. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele instytucji historycznych oraz bliscy ofiar.

- Dziś oddajemy hołd tym wszystkim obywatelom

Wizyta wicepremiera i ministra kultury RP Piotra GLIŃSKIEGO na Ukrainę

Rzeczpospolitej, dla których honor i ojczyzna były największą wartością. Tym wszystkim, których sam fakt istnienia był dla sowieckiego reżimu śmiertelnym zagrożeniem - powiedział premier. - Nie zapominamy też o wcześniejszych ofiarach terroru, których setki tysięcy zgładzono w wyniku stalinowskich czystek w latach 30. XX wieku. Wiele z tych ofiar spoczywa tutaj w ukraińskiej części memoriału, a wśród nich nasi rodacy zamordowani w wyniku tzw. Operacji polskiej NKWD z lat 1937-38, kiedy to ponad 110 tys. osób straciło życie tylko za to, że byli Polakami.

Obecny na uroczystości minister kultury Ukrainy Jewhen Nyszczuk nazwał cmentarz w Bykowni miejscem świętym dla Polaków i Ukraińców i zaznaczył, że zadaniem współczesnych jest przekazanie pamięci o zbrodni przyszłym pokoleniom. - Przychodzimy tutaj co roku,

by oddać hołd pamięci niewinnie zabitych, którzy spoczęli w jednej z największych zbiorowych mogił w Europie. Dziś naszym świętym obowiązkiem jest pielęgnowanie pamięci o ofiarach tej zbrodni, by nigdy więcej nie mogła się ona

powtórzyć - podkreślił Jewhen Nyszczuk. Po uroczystych przemówieniach i złożeniu wieńców na grobach masowych została odprawiona msza w intencji pomordowanych przez sowie-

mier Piotr Gliński spotkał się z ukraińskimi urzędnikami. Tematem rozmów były m.in. kwestie historyczne oraz sprawa poszukiwań i ekshumacji zmarłych.

Olga OZOLINA

Współdziałanie

W dniu 26 (Kijów) – 27 października (Odessa) 2017 roku w Ukrainie odbyło się dwudniowe VII Międzynarodowe Forum „Dni Polskiego Biznesu na Ukrainie”.

VII Międzynarodowe Forum „Dni Polskiego Biznesu na Ukrainie”

Forum zostało zorganizowane przez Międzynarodowe Centrum Prawnicze „Eucon” i Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce przy wsparciu Ministerstwa Infrastruktury Ukrainy. Patronat nad wydarzeniem objęła Ambasada RP w Kijowie.

Forum rozpoczęło swoją historię w 2014 roku i od tej pory corocznie jest ono przeprowadzane jesienią w Kijowie i wiosną w Warszawie. Zrzesza ono przedstawicieli władzy

i wspólnoty biznesowej Ukrainy i Polski w celu rozwoju polsko-ukraińskich stosunków handlowo-gospodarczych, poszukiwania i realizacji projektów biznesowych i zwiększenia dopływu inwestycji w gospodarkę ukraińską. Forum ma też swój praktyczny wymiar, w którym przedsiębiorcy z Polski i Ukrainy opisują swoje doświadczenia we wchodzeniu na rynki zagraniczne.

W VII Forum wzięli udział przedstawiciele władzy pań-

stwowej i samorządu terytorialnego, instytucji finansowych, specjalnych stref ekonomicznych, inwestorzy, przedsiębiorcy i czołowi eksperci w tej dziedzinie.

Kluczowe tematyki tego rocznego forum to:

- Polsko-ukraińska współpraca w sektorze infrastruktury transportowej i logistyki;
- Perspektywy współpracy polsko-ukraińskiej w sektorze energetycznym, w tym "zielonej energetyki";

Przemawia jeden z organizatorów Forum – Prezes Zarządu Międzynarodowego Stowarzyszenia Przedsiębiorców Polskich na Ukrainie Piotr Ciarkowski

- Instrumenty pozyskiwania finansowania z UE i Polski;
- Projekty inwestycyjne i atrakcyjność inwestycyjna regionów.

W pracach kijowskiego Forum udział wzięli m.in. z-ca ambasadora Jacek Żur, radca Krzysztof Siwek - prowadzący na Ukrainie projekt pomocowy z ramienia Ministerstwa Rozwoju oraz wiceminister infrastruktury Ukrainy Wiktor Dowhań. Ponadto, uczestniczyło w nim wielu ukraińskich i polskich przedstawicieli biznesu i administracji publicznej.

W dniu następnym 27 października w Odessie odbyła się druga część Forum, w formie „Okrągłego Stołu” i dyskusji panelowej przy współudziale przedstawicieli polskiego rządu, Stowarzyszenia Biznesu Ukraińskiego w Polsce, a także przedstawicieli przedsiębiorstw infrastruktury i urzędu celnego regionu odeskiego.

Skupiono się tam na kwestiach transportu morskiego oraz wyzwaniach logistycznych stojących przed krajami regionu Morza Bałtyckiego i Morza Czarnego.

Inf. własna

Inauguracja drugiej części Forum w Odessie

Koncerty w strefie ATO

Ważne miejsce w kalendarzu kulturalnym Polskiego Narodowo-Kulturalnego Stowarzyszenia miasta Białogrodu nad Dniestrem zajmuje uczestnictwo jego aktywistów w imprezach kulturalnych Polski.

Z zachodu na wschód

Zespół muzyczny działający przy Stowarzyszeniu „Akermańcy” od ponad 10 lat realizuje różnorodne projekty Polsko-Ukraińskiej Wymiany Młodzieży, niejednokrotnie brał udział w imprezach festiwalowych w Polsce. Kierownikiem zespołu przy Stowarzyszeniu jest z-ca prezesa Stowarzyszenia Zasłużony Pracownik Kultury Ukrainy Pan Walery Cyrkan.

W dniach 29-30 lipca 2017 roku zespół brał aktywny udział w festiwalu „Karpacki Jarmark Turystyczny” w Ustrzykach Dolnych i w Arłamowie oraz w dniu 2 lipca na ustrzyckim rynku w Pikniku w imprezie pod dewizą: „Od źródeł Strwiąża do Morza Czarnego”. Głównymi organizatorami imprezy byli Burmistrz Ustrzyk Dolnych Bartosz Romowicz i z-ca prezesa naszego Stowarzyszenia Walery Cyrkan.

Celem popularyzacji języka polskiego i polskiej kultury również w tym roku nasze Stowarzyszenie zorganizowało podróż 320 członków zespołów obwodu odeskiego do Polski na festiwal. W tym w festiwalach uczestniczyły zespoły innych narodowo-kulturalnych stowarzyszeń obwodu (mołdawskie, bułgarskie), które mają obecnie w swoim repertuarze polskie pieśni i tańce i uczą się ich z przyjemnością.

Jest nam niezmiernie miło poinformować, że ostatnio zespół działający przy Stowarzyszeniu „Akermańcy” oraz zespół tańca ludowego „Besarabski suwenir” z Białogrodu nad Dniestrem w dniach 20-23 października występowali w obwodzie donieckim z koncertami dla mieszkańców i żołnierzy w strefie ATO. Wydarzenie to odbyło się na zaproszenie Ministerstwa Obrony Ukrainy przy wsparciu Domu Oficerów w mieście Białogrodzie nad Dniestrem.

Sergiusz KWLATKOWSKI (Prezes Stowarzyszenia)

Burmistrz Ustrzyk Dolnych Bartosz Romowicz i z-ca prezesa naszego Stowarzyszenia Walery Cyrkan na imprezie „Od źródeł Strwiąża do Morza Czarnego”

„Dziennik Kijowski”

można zaprenumerować na pocztę!!!

Індекс передплати 30678. УКРПОШТА.

oraz przez Internet: www.presa.ua

w rozdziale „передплата он-лайн”

JUBILEUSZ KIJOWSKIEGO KLUBU „PKP”

Dołącz do nas!

11 października Pierwszy Klub Polskiego (PKP UA) obchodził 6 rocznicę powstania.

Zbiegiem lat klub rozwijał się i, jak mówią nasi członkowie, jego format stał się czymś więcej, niż tylko okazją do sobotnich spotkań w gronie miłośników języka i kultury polskiej. W tym okresie nasza „rodzina” zwiększyła się z 4 do prawie 4 tys. osób. Nawet para Jarosława i Jurek, która spotkała

się w naszym klubie, połączyła swe serca w małżeństwie!

Nasz klub PKP UA odwiedziło już ponad 1500 osób, ponad 100 osób otrzymało Kartę Polaka. Ogółem spędziliśmy już razem 144 godziny bezpłatnej konwersacji. Uczestniczyliśmy w wielu ciekawych imprezach związanych z kulturą polską.

Rozpoczęliśmy dobrą tradycję - po raz trzeci pojechaliśmy do Domu Dziecka „Berizka” dla sierot ze szczególnymi potrzebami.

Nie zwlekaj – już w najbliższą sobotę dołącz do naszej rodziny - PKP UA - Pierwszy Klub Polskiego! Zapraszamy do doskonalenia konwersacji w języku polskim w przyjaznym gronie – w każdą sobotę o godz. 12.00 do Klubu w pobliżu stacji metra „Szulawska”.

Szczegóły:

Info.pkpua@gmail.com lub tel/wiber 0932533019 (w dni powszednie od 9.00-18.00).

PKP

Człowiek renesansu

15 października 1817 roku zmarł Tadeusz Kościuszko (białorus. Тадэвуш Касцюшка, lit. Tadas Kosciuszka, ang. Thadde Kosciuszko), wielki bohater czterech narodów: polskiego, białoruskiego, litewskiego i amerykańskiego, człowiek renesansu.

Amerykane uważają go za bohatera narodowego, jako że uczestniczył w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych, toczącej się w latach 1775-1783. Dziewięć lat później brał udział w wojnie polsko-rosyjskiej, zaś w 1794 r. był najwyższym Naczelnikiem Sił Zbrojnych w powstaniu, które od jego nazwiska nazywane jest powstaniem kościuszkowskim. Sprawy chłopów były na tyle bliskie jego sercu, że po słynnej bitwie pod Racławicami, którą Polacy wygrali dzięki kosynierom, sam założył chłopską sukmanę. Przebywał w Paryżu, gdy tworzyły się Legiony Dąbrowskiego. Występował w ich imieniu wobec rządu francuskiego.

Odmówił pomocy przy tworzeniu Księstwa Warszawskiego, gdyż był przeciwnikiem Napoleona i jego polityki, aczkolwiek Napoleon nazywał go

200 LAT TEMU ZMARŁ
TADEUSZ KOŚCIUSZKOPOŚWIĘCIŁ ŻYCIE
WALCE O:

- niepodległość Polski,
- wartości republikańskie,
- wyzwolenie chłopów,
- zniesienie niewolnictwa,
- rozdział państwa i kościoła,
- wolność naszą i waszą!

– Trzeba przyznać, że wszyscy ludzie są obdarzeni wystarczająco zdrowym rozsądkiem, aby odróżnić dobro od zła, aby odpowiednio się zachowywać, przeprowadzać rozmowy, ujmować i porównywać stosunki, jak również rozszerzać swe idee drogą refleksji i studiów.

T. Kościuszko

„bohaterem północy”. Zmarł w Szwajcarii. W 1818 pochowano go na Wawelu.

Juliusz Verne umieścił jego portret w „Nautilusie” kapitana Nemo, Lord Byron napisał, że na dźwięk jego imienia drżą tyrani, a Casanova w swoich pamiętnikach uznał go za nie-

śmiertelnego (fascynował swoją ogładą, grą na pianinie, recytacją poezji, śpiewem i portretami, które ponoć nieźle malował). W całych Stanach ma tyle pomników, że więcej ma chyba jedynie Jerzy Waszyngton. Najwyższy szczyt Australii nosi jego imię.

XI ZJAZD ABSOLWENTÓW POLSKICH PROGRAMÓW STYPENDIALNYCH

NOTA BENE

Szczególnie uzdolnieni

W trzydniowym zjeździe (26-28 października br.) uczestniczyli w Kijowie absolwenci polskich programów stypendialnych z całej Ukrainy. Jest to cykliczna inicjatywa Ambasady RP na Ukrainie, która po raz pierwszy została zorganizowana 11 lat temu, w roku im. Jerzego Giedroycia.

Absolwenci - to młodzi artyści, muzycy, malarze, którzy rozwijali swój warsztat w oparciu m. in. o udział w Programie Gaude Polonia; politolodzy, którzy uczestniczyli w różnych programach Studium Europy Wschodniej, jak również młodzi ludzie z Programu Banacha, pozwalającego za darmo studiować przez kolejne lata w Polsce, na polskich uczelniach, które sami wybrali. Studiować mogli dlatego, że okazali się najlepsi!

Dla absolwentów tegorocznego Zjazdu przygotowano atrakcyjny i urozmaicony program. Na początku odbyło się spotkanie przedstawicieli programów stypendialnych z Zarządem Stowarzyszenia Ukraińskiej Grupy Regionalnej Absolwentów Kolegium Europejskiego nt. integracji stypendystów. Wśród honorowych gości Zjazdu był z-ca dyrektora Departamentu Współpracy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP Marek Kuberski.

Podczas otwarcia Zjazdu

Występują absolwenci Roksana HYSA (fortepian) i Andrij OLENYN (wokal)

Artystycznym elementem programu był koncert fortepianowy przeprowadzony w gmachu Ambasady RP w Kijowie

Inaugurując przedsięwzięcie, radca Ambasady RP na Ukrainie ds. współpracy naukowo-oświatowej Emilia Jasiuk podkreśliła: „Dzisiejsze wydarzenie ma na celu integrację środowiska ukraińskich absolwentów polskich programów stypendialnych i jego założeniem jest zaprezentowanie najlepszych dokonań ukraińskich absolwentów, którzy po powrocie z programów stypendialnych zrealizowali konkretne projekty w najróżniejszych dziedzinach. Często są to projekty współrealizowane z partnerami polskimi, bardzo ważne dla wzajemnych relacji, dla zacieśnienia kontaktów między naszymi społeczeństwami, między środowiskami w określonych specjalnościach”.

W ostatni dzień pracy Zjazdu na Scenie Kameralnej Teatru im. Iwana Franki w dynamicznej i bezpośredniej atmosferze absolwenci zaprezentowali swoje osiągnięcia z różnorodnych płaszczyzn współpracy z Polską.

Informacja własna

Według danych polskiego ministerstwa kultury w 52 krajach znajdują się groby i cmentarze mające charakter „polskich miejsc pamięci narodowej”.

***

Polski Minister Spraw Zagranicznych Witold Waszczykowski zapowiada skorygowanie polskiej polityki wobec Ukrainy, jeśli chodzi o kwestie prawdy historycznej. Ponadto poinformował on, że problem z wjazdem do Polski będą miały osoby, które „prezentują skrajnie antypolskie stanowisko”.

„Polska i Ukraina – zaznaczył – mają inną koncepcję pojednania - my mamy świadomość, jak ważna jest dla nas Ukraina ze względów geopolitycznych [...], ale Ukraińcy, wiedząc o tym znaczeniu swojego państwa dla naszego bezpieczeństwa, uważają, że w takim razie kwestie, jakie nas dzielą, szczególnie historyczne, powinny zejść na drugi, trzeci plan”.

***

W przyszłym roku Polską Organizację Turystyczną czekają znaczące, pozytywne zmiany. Jest zapowiedź zwiększenia budżetu na promocję narodowej turystyki o 25 proc, czyli 10 mln. złotych. W programie podejmowanych działań najsilniejszy nacisk położony zostanie na wprowadzenie innowacyjnych technik marketingowych wykorzystanie narzędzi internetowych, w tym mediów społecznościowych.

***

7 tys. darmowych wypożyczalni e-booków (książek elektronicznych) znalazło się na przystankach autobusowych, w restauracjach i szkołach 30 miast Polski, w ramach trwającej od 2 do 30 listopada kolejnej odsłony akcji Czytaj PL, rozpoczętej jeszcze w 2013 r., kiedy Kraków został Miastem Literatury UNESCO.

***

W Polsce do 2 grudnia wojewodowie zobowiązani są wydać zarządzenia zastępcze w przypadku, gdy samorządy nie wywiązały się z obowiązku zmiany nazw ulic w związku z wejściem w życie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego. Instytut Pamięci Narodowej poinformował, że nie ma kompetencji w nadawaniu nazw; nowe nazwy wybierają obecnie wojewodowie, a IPN może tylko sugerować pewne rozwiązania.

***

W Tatrach utrzymują się zimowe warunki. Na Kasprowym Wierchu leży około 80 centymetrów śniegu.

Polskie akcenty w stołecznej bibliotece

Ciąg dalszy ze str. 1

I to nie jest przypadkowe, bo odbywało się to w gościnnych murach jednej z najstarszych bibliotek w Kijowie, gdzie od ponad ćwierćwiecza, prowadzone są różnorodne imprezy i na swoich posiedzeniach spotykają się członkowie jednej z najstarszych polskich stowarzyszeń w Kijowie, które również nosi imię wielkiego polskiego poety. W gościnnych progach tej

Piękny Jubileusz Kijowskiej Biblioteki Publicznej noszącej imię polskiego wieszca

placówki społecznicy z Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. Adama Mickiewicza organizują konferencje naukowe, prezentacje, tematyczne wieczory i obchodzą tradycyjne polskie święta. Tego wieczoru wypowiedziano

mnóstwo słów wdzięczności i dobrych życzeń dalszych sukcesów od licznych gości, przybyłych na Jubileusz na zaproszenie dyrektora biblioteki – Tetiany Jewhomiszcz, w tym od przedstawicieli władz miasta Kijowa, Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, instytucji kultury.

Szczególne wyrazy podziękowania za wieloletnią owocną i pożyteczną współpracę zabrzmiły od prezes Stowarzyszenia Ireny Gilowej. Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej reprezentował Konsul Generalny RP w Kijowie Tomasz Dederko oraz attaché ds. konsularnych Iga Kaca, którzy w serdecznych słowach złożyli gratulacje i wręczyli prezenty wszystkim współpracownikom Biblioteki.

Spotkanie było znakomitą okazją integracji polskiej i ukraińskiej społeczności Kijowa.

Prezes najstarszego w Kijowie Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. A. Mickiewicza w Kijowie Irena Gilowa serdecznie podziękowała dyrekcji Biblioteki za wieloletnią owocną współpracę

Życzymy Kijowskiej Bibliotece im. Adama Mickiewicza 100 lat!

Informacja własna

Konsul Generalny RP w Kijowie Tomasz Dederko przekazał na ręce dyrektora biblioteki im. A. Mickiewicza Tetjany Jewhomiszcz Dyplom Uznania

„Wtedy się wodę szanuje, kiedy jej w studni zabraknie”

Razem chronimy
środowisko

„Prawda jest taka, że w wyniku stałego oddziaływania antropogenicznego i nieustanego wzrostu populacji Ziemi równie nieugięte następuje degradacja naturalnych rezerwuarów wodnych, będących głównymi źródłami wody - nie tylko pitnej, ale także wykorzystywanej do użytku domowego i przemysłowego”.

Taką wiadomością prawidłowość zasynalizował pierwszy

vice-rektor KPI Jurij Jakimenko otwierając V Międzynarodową Konferencję Naukową i Praktyczną zatytułowaną: „Czysta Woda. Aspekty fundamentalne, stosowane i przemysłowe”.

W konferencji, której obrady w dniach 26-27 listopada br. toczyły się w murach Narodowego Technicznego Uniwersytetu Ukrainy „Politechnika Kijowska” wzięli udział nie tylko naukowcy z uniwersytetów,

instytucji badawczych i akademickich i przedsiębiorstw innowacyjnych Ukrainy, ale także odpowiednich instytucji w Polsce, USA, Słowacji i Rosji.

Wspólnie z uczelnią kijowską (KPI) konferencję przygotowali: Przedstawicielstwo Polskiej Akademii Nauk w Kijowie, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Katedra JUNESKO, Park Naukowy „Politechnika Kijowska”, Ukraińsko-Polskie Centrum NTUU „KPI”, Politechnika Lubelska, Towarzystwo Chemii i Inżynierii Ekologicznej (Lublin), Naukowo-produkcyjne przedsiębiorstwo „Technologie przyrody” (Alczewsk).

Uczestnicy forum rozważali kwestie zgrupowane w trzech sekcjach: „Technologie oczyszczania wód naturalnych. Techniczne aspekty zaopatrzenia w wodę”, „Wpływ ścieków na środowisko. Monitorowanie i prognozowanie stanu naturalnych zbiorników wody w warunkach intensywnego spożycia wody”, „Technologia oczyszczania ścieków, utylizacja osadów i uzyskiwanie z nich energii. Aspekty biologiczne i biochemiczne”.

Ogółem, w tym naukowo-praktycznym forum, sprzyjającym wypracowaniu mechanizmów współpracy międzynarodowej w dziedzinie nauki, przemysłu i edukacji uczestniczyło ponad 125 naukowców, doktorantów, przedstawicieli struktur biznesowych.

Informacja własna

Podczas uroczystego otwarcia Konferencji

Dyrektor Przedstawicielstwa Polskiej Akademii Nauk w Kijowie prof. dr hab. Henryk Sobczuk (P) w rozmowie z jednym ze współinicjatorów pierwszej konferencji „Czysta Woda” prof. dr hab. Dmytrom Stepowykom

PRZYGOTOWANIE do Dnia Wszystkich Świątecznych

Na Cmentarzu Bajkowa

Uczestnicy porządkowania polskich grobów przed apsydą zrujnowanej kapliczki na Cmentarzu Bajkowa w przededniu Dnia wszystkich Świętych

W ostatnią sobotę października pod przewodnictwem attaché RP Klaudi Temodji i Igi Kaca zebrały się dwie grupy społeczników, zrzeszonych w PUSKO Krynica na Ukrainie na czele z prezesem Stefanem Wielochem i w Stowarzyszeniu ZGODA w Kijowie z po. prezesa Olegiem Krysinem, by przygotować groby Polaków, spoczywających na polskiej parceli Cmentarza Bajkowa do katolickiego Dnia Wszystkich Świętych. Akcją kierowała Swietłana Babycz, która dzięki przychylności kierownictwa cmentarza, wszystkich uczestników sprzątnięcia polskich grobów zaopatrzyła w niezbędny sprzęt tj. łopaty, motyki, wiadra, miotły itp. Worki niezbędne do usunięcia liści, starych kwiatów, zniczy i innych nieczystości dostarczył Konsulat Generalny RP w Kijowie.

Zimna i deszczowa pogoda nie rozpieszczała przybyłych do sprzątnięcia, tak, że po skończeniu pracy dwóch panów postarało się o gorące napoje dla wszystkich, w tym dobrą kawę po „krakowsku”.

Sumiennie posprzątnięto m.in. Kwaterę żołnierzy z 5 Pułku Piechoty Legionów poległych podczas walk o Kijów oraz apsydę zrujnowanej kapliczki, przy grobie Tadeusza Góreckiego, gdzie 1 listopada odbędzie się polowa Msza Święta.

Tą drogą PUSKO Krynica pragnie podziękować wszystkim, którzy wzięli udział w akcji „Sprzątnijmy Polskie Groby” a także kierownictwu Cmentarza Bajkowa za udostępnienie sprzętu do sprzątnięcia.

Stefan WIELOCH

Pamięć

W dniu Wszystkich Świętych modlitwa i znicze na polskich grobach na cmentarzach Kijowa

W święto Wszystkich Świętych, a także w następny Dzień Zaduszny (2 listopada) Polacy odwiedzają cmentarze, aby ozdobić groby kwiatami i zapalić znicze. Uroczystości na polskich cmentarzach i miejscach upamiętniających Polaków w Kijowie corocznie organizują polskie placówki dyplomatyczne.

Pamiętnik redaktora

(Pisownia oryginalna)

„Dziennik Kijowski” powstał na przełomie lat 1905 - 1906, jako jeden z wyników wydartych w owym czasie od Rządów carskich koncesji. Powstał on, jako wyzwanie przeciw wszelkiego rodzaju prześladowaniom konfiskatom i rusyfikacji, jako stwierdzenie naszej historycznej roli na ziemiach b. województw Kijowskiego, Wołyńskiego, Braclawskiego i Podolskiego.

Większość uzyskanych podczas tzw. pierwszej rewolucji rosyjskiej ustępstw została w późniejszych latach cofnięta, „Dziennik Kijowski” jednak przetrwał poprzez najrozmaitsze koleje losu i zakończył swój żywot dopiero w zalewie bolszewickim. Gdy się obecnie patrzy wstecz na ten okres, obejmujący lata 1906 - 1918, cały nasz ówczesny wysiłek na kresach może się wydać płonnym i niepotrzebnym. W owych wszakże czasach wierzyliśmy, że w imię przeszłości pracujemy dla przyszłości i, że jesteśmy jednym z ogniw, które powiążą świetność i upadek dawnej Rzeczypospolitej z jej przyszłym odrodzeniem.

A żyliśmy wówczas w atmosferze przesiąkniętej wielkimi oczekiwaniami. W najkrótszej syntezie ujęta ówczesna myśl polityczna polska kołowała dokoła rozdroża, z którego jeden szlak miał prowadzić przede wszyst-

Z DZIEJÓW DZIENNIKA KRESOWEGO

kim ku zjednoczeniu ziem polskich, przy prawdopodobnym opóźnieniu odzyskania niepodległości - drugi zaś - do uzyskania niepodległości bodajże na tych ziem skrawku. Konflikt pomiędzy tymi dwoma aspektami polskiej racji stanu, reprezentowanej z jednej strony przez Narodową Demokrację, drugiej - przez tzw. stronnictwa postępowe, przebił się z całą siłą poprzez dymne zasłony akcesorjów partyjnych z chwilą wybuchu pierwszej wojny światowej.

Okoliczności, które wytworzyły wówczas wzmiankowaną atmosferę wielkich oczekiwań i nadziei, dały by się streścić jak następuje: głębokie szczyrby, poczynione w reżymie carskim przez wojnę z Japonją i rewolucję r. 1905; wzrastający rozkład Imperjum Habsburgów; zażeganie wiekowego konfliktu anglo-francuskiego, oraz wzrastająca w Londynie nieufność do zakusów morskich Wilhelma II.

Polska myśl polityczna budziła się na Ukrainie przede wszystkim w oparciu o dziedzictwo, przekazane nam przez pokolenia przodków, więc o własność ziemską, powiedzmy sobie otwarcie - o tzw. obszarnictwo. Biedni ci obszarnicy, na których tyle już psów powywieszano, a jeszcze wciąż, z nałogu już chyba, się wieszają winni bodaj tylko tego, że się obszarnikami uro-

dzili! Prawdą jest, że ten czy ów z magnatów kresowych potrafił z namaszczeniem wymawiać: Najjaśniejszy Pan, rozumiejąc przez to Mikołaja II, i że szczytem ambicji poniektórego z nich było uzyskanie od dworu petersburskiego szambelanji, łowczeństwa czy koniuszostwa. Prawdą jest jednak również, że było by rzeczą wręcz niemożliwą znalezienie w dobrach polskich na Ukrainie bodaj jednego pracownika, od generalnych plenipotentów poczynając i na pod-ekonomach kończąc, którzy nie byli by Polakami. Prawdą jest, że obszarnicy polscy na Ukrainie (a pewno i nie tylko tam) ciążyli ku „zagranicy”, - ale również jest prawdą, że francuszczyzna czy angielszczyzna tych z pośród nich, z którymi los mnie zetknął, załatywała tak niezbitym akcentem „cudzoziemskim”, który żadną z miarek nie można było uznać za inny, jak tylko polski. Rezydencje i dwory ukraińskie polskiej arystokracji, tzw. półto-rej szlachty i po prostu szlachty często mieściły w sobie wspańnię biblioteki polskie i dzieła polskiej sztuki.

W oparciu o własność ziemską rozrastały się i kwitły po miastach ukraińskich, a zwłaszcza w Kijowie, potężne korporacje prawników, agronomów, inżynierów, lekarzy itp.

W czasie, który mam na myśli nastąpiło gwałtowne, po letargu po-powstaniowym, przebudzenie się polskości na Ukrainie. Przeobrażenia w sensie nawrotu do historii i tradycji były liczne i wymowne. Przypominam sobie, na przykład Adama hr. Rzewuskiego (ożenionego ze słynną śpiewaczką koloraturową Olimpią Baronat), który był uważany za straconego dla sprawy polskiej rusofila. Nagle przyłączył się do Redakcji „Dziennika Kijowskiego” i, robiąc świetny użytek z odziedziczonej żyłki pisarskiej, zaczął pisać dlań nowele i szkice, z których jeden, pod tytułem „Jego Królewska Mość Burak” był naprawdę doskonały.

Przebudzona na kresach bujna i zamożna polskość

zaczęła przyciągać ku sobie polskość z „Królestwa”. W Kijowie zainstalowały się takie firmy i instytucje, jak Warszawskie T-wo Asekuracyjne, Ćmielów, Żyrardów, Noblesse, Fruziński, Niecielski i Jagodziński i wiele innych. Najlepsze zakłady krawieckie i restauracyjne były w rękach polskich. Prawie że jednocześnie z „Dziennikiem” powstały w Kijowie: Klub „Ogniwo”, Koło Kobiet-Polek, Polskie T-wo Gimnastyczne, Teatr Polski, Koło Literatów i Dziennikarzy i inne.

„Dziennik Kijowski” był dziełem „endecji”, a założycielem jego był znowuż jeden z „obszarników”, Włodzimierz hr. Grocholski.

Wacław T. DOBRZYŃSKI
CDN

Za miedzy

Oddział ZPB w Mińsku ma własne pomieszczenie!

Uroczyste otwarcie biura Związku Polaków na Białorusi odbyło się 26 października w Mińsku. Jeden z najprężniej działających oddziałów organizacji – stoleczny oddział ZPB – był pozbawiony własnego pomieszczenia od momentu uderzenia białoruskich władz w Związek Polaków w 2005 roku, czyli od dwunastu lat.

Do zgromadzonych przemówiła prezes Oddziału ZPB w Mińsku, członkini Zarządu Głównego organizacji Helena Marczukiewicz. Działaczka polska opowiadała o tym, jakie trudności trzeba było pokonać, aby stało się możliwe wynajęcie pomieszczenia, które będzie wykorzystywane do organizacji zebrań zrzeszonych w ZPB Polaków Mińska i okolic, do przeprowadzenia prób zespołów artystycznych, działających przy Oddziale ZPB w Mińsku, a także do organizacji innych przedsięwzięć i uroczystości.

Helena Marczukiewicz dziękowała Ambasadzie RP w Mińsku oraz członkom oddziału, którzy ofiarowali własne

środki na wyremontowanie oraz umeblowanie pomieszczenia za realizację marzenia członków Oddziału ZPB w Mińsku o własnym pomieszczeniu.

Ambasador RP na Białorusi Konrad Pawlik, przemawiając na uroczystości, zauważył, iż pomieszczenie ma wartość tylko wówczas, kiedy jest należycie wykorzystywane przez ludzi.

Dyplomata nie miał wątpliwości, że za sprawą aktywności i kreatywności członków Oddziału ZPB w Mińsku biuro oddziału stanie się dla Polaków stolicy prawdziwym domem.

Życzenia z okazji otwarcia biura ZPB w Mińsku złożyła prezes ZPB Andżelika Borys. Gratulując osiągnięcia dawno wymarzonego celu życzyła ona, aby w biurze ZPB w Mińsku zawsze brzmiał język polski, a samo pomieszczenie było wykorzystywane między innymi do nauczania w Mińsku języka polskiego i stało się oazą polskiej oświaty w stolicy Białorusi.

– Oświata zawsze była, jest i będzie priorytetem w działalności Związku Polaków na Białorusi – podkreśliła w swoim przemówieniu Andżelika Borys.

KOS ZPB

UWAGA

W kościele św. Aleksandra zabrzmiał dawny polski hymn „Bogurodzica”!

Serdecznie zapraszamy na uroczysty koncert z okazji
DNIA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI,
który odbędzie się
w dniu 11 listopada br. w kościele konkatedralnym
pw. św. Aleksandra w Kijowie.
Koncert rozpocznie się o godz. 19.30 .

W bogatym programie koncertu usłyszymy m. in. muzykę polskich i ukraińskich kompozytorów w wykonaniu organistów dr Rafała Sulimy z Wyższej Szkoły Muzycznej w Bydgoszczy i Adama Kowalskiego z Sanktuarium Matki Bożej w Świętej Lipce k/Olsztyna. Wystąpi też Chór Katedralny pod kierownictwem Krystyny Leszczenko, „Choreja Kozacka” z Kijowa, „Trio Skrzypków” z Makarowa, zespół instrumentalny „Anatra” i wielu jeszcze znakomitych artystów.

A zatem spotykamy się w sobotę o godz. 19.30
www: pusko-krynica.org

ПРОПОЗИЦІЯ
ПРО СПІВПРАЦЮ
Шукаю спонсора для
реалізації польського
медіа-проєкту
polska.co.ua
(інформаційний
портал або
туристичний сайт)
Контакти: facebook.
com/polska.co.ua

КУПОН
БЕЗКОШТОВОГО
ОГОЛОШЕННЯ
(не більше 20 слів)
Мова оголошення: (підкреслити)
польська, українська, російська.
Приклейте купон на Ваше
оголошення та надішліть за адресою:
03040, Україна, Київ,
вул. М.Стельмаха, 10а, оф.512
„Dziennik Kijowski”

RYSOWNICY POLSCY

SŁÓWKA

Nic tak serca nie studzi,
Jak poznanie ludzi.
Ach Boże, Boże,
czemu tak się dzieje,
Że tylko głupi
ma matkę nadzieję?
Jedni rodzą się za późno,
a drudzy za wcześnie
To wielka sztuka zrodzić
się współcześnie!

JAN SZTAUDYNGER

APEL DO MŁODZIEŻY

Uważaj by ktoś,
Nawet w dobrej wierze,
Nie dał ci proszku
Co mógł ci wypierze.

MEMENTO

Zadaniem rządzących
Ich naczelnym celem
Winno być działanie:
Primum non nocere!

Janusz KOBIS

USŁYSZANE

- Chciałem pić z umiarem, ale umiar nie chciał pić ze mną!
- Do nieba nie pójdę, bo mam lęk wysokości...
- Matężństwo jest zgodne, gdy mąż panuje nad sobą, a żona nad mężem.

Tradycje polskie

„Do kraju tego gdzie kruszynę chleba
podnoszą z ziemi przez uszanowanie
dla darów Nieba tęskno mi Panie”

(C.K.NORWID)

Przez pierwsze trzy
dni małżeństwa byłem
przekonany, że mam
najlepszą teściową na
świecie. A to i mecz
razem obejrzelśmy,
o samochodach
pogadaliśmy, nawet na
ryby ze mną poszła.
No i wreszcie
wyrzeźwiałem po weselu,
patrzę na teściową...
a to teść!

* * *

Policjant na komisariacie
sporządza protokół.

Pyta kolegi:

- Jak się pisze „róże”?
- To akurat wiem, bo moja
żona ma na imię Róża.
U zamknięte i Z z kropką -
odpowiada kumpel.
- Ok. Dzięki - mówi
radośnie policjant
i pisze dalej: „Podejrzany
wszedł na balkon po róże
spustowej.”

* * *

Wchodzi blondynka do
McDonalda:

- Poproszę frytki.
- Duże czy małe?
- Pani da trochę tych,
trochę tych.

* * *

- W zeszłym miesiącu
kupiłem żonie kolczyki
z diamentami i od tego
czasu się do mnie nie
odzywa.

- Dlaczego?
- Taka była umowa.

* * *

U wspólnych znajomych
Kowalski poznał miłą
panią.

- Ilekroć pan się uśmiecha,
mam ochotę zaprosić pana
do siebie.

- Pani mi pochlebia.
- Och, pan mnie źle
zrozumiał.

- Ja jestem dentystką.

* * *

- Jak pan może puszczać
psa bez kagańca?!

- Ale wie pan, mnie go
żał. Chory jest biedaczek,
niedługo umrze, niech się
choć raz nacieszy.

- A na co choruje?

- Na wściekliznę.

„Kiedy myślę i nic nie
wymyślę, to sobie
myślę, po co ja tyle
myślałem, żeby nic nie
wymyślić. Przecież
mogłem nic nie
myśleć i tyle samo
bym wymyślił.”

~ Jan Twardowski

KUCHNIA CHŁOPSKA

Co w Polsce onegdaj jadano?

Jako, że kuchnia chłopska była zależna od cyklu natury i sezonowa, występowały w niej okresy syte i chude, w zależności od pory roku i zbiorów. Największą zimą był przednówek – czas, kiedy zaczynały się kończyć zimowe zapasy, a nowe plony jeszcze się nie pojawiły. Ta miara czasu była dość nieprecyzyjna i zmienna, ale jako, że przednówek zbiegał się często z końcem zimy mawiano: W II tomie „Chłopów” Władysława Reymonta czytamy:

[...] do wielu przednówek się dobierał. Nie w jednej bo już chałupie jeno raz w dzień warzyli jadło, a sól za jedyną okrasę mieli – to i coraz częściej ciągnęli do młynarza brać ten jaki korczyk na krwawy odrobek, bo zdierus był srogі, a nikt go towego grosza nie miał ni co wywieźć do miasteczka, drudzy zasie to i do Żyda do karczmy szli skamłąc, bych ino na borg dał tę szczyptę soli, jaką kwartę kaszy albo i ten chleba bochenek! Juści, koszula nie rządzi, kiej brzuch błądzi.

Przednówkowy niedobór, tak jak kłęski nieurodzaju czy wojny, sprawiał, że sięgano po pożywienie, którego na co dzień nie jadano. Głodowe menu opierało się głównie na zbieractwie. Gdy brakło zbóż, jako zamienników używano niektórych chwastów. Kaszę i placki przyrządzano powszechnie z dziko rosnącej trawy, zwanej manną. Mąkę do wypiekania chleba robiono z perzu. W sytuacjach skrajnych niedobory mąki uzupełniano dodatkiem suszonych liści lipy, mielonej kory brzoź, wrzosów, wiórów drewna, żołądki. Lebiodę i pokrzywę spożywano à la szpinak lub dodawano do zup. Polewki lub bryje gotowano z młodymi ostami, komosą, podagrycznikiem. Niedostatki uzupełniały, ważne również w czasach dobrobytu, grzyby, wszelkiego rodzaju jagody i dziko rosnące owoce. Jedzono również dziś już zapomnianą kotewkę (orzech wodny) i pędy tataraku, które ze względu na słodki smak były przekąską szczególnie lubianą przez dzieci.

